Ч. 162 (14.059). Львів, субота 22. червня 1935. Pooxtowa uptute opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Летунський пакт пятьох держав.

ЛЬОНДОН, 21. 6. ПАТ. „Дейлі Геральд" пише, що прем. Болдуін обговорював з фон Рібентропом умовини повороту Німеччини до Ліги Націй. Німецький делеґат домагався підписання західно-европейського летунського пакту, устійнення прихильної інтерпретації льокарненського пакту після підписання французько-большевицького військового договору. В. Британія жде — заявив Болдуін — що морське порозуміння буде першим кроком до дальшого прозуміння. Підкреслив, що сподіється дальших виявів прихильности Німеччини, а не тільки з приводу підписання морського договору.

ПАРИЖ, 21. 6. ПАТ. Авас повідомляє з Льондону: Кружляють поголоски, що Рібентроп підчас розмови з прем. Болдуіном обговорював справу признання мандату Німеччині на португальські кольонії. Офіційні англійські кола рішуче заперечили ці поголоски.

Спротив Франції та Італії.

ПАРИЖ, 21. 6. ПАТ. Французька преса пише, що місія Ідена не доведе до успокоєння, якщо В. Британія не зрівноважить поганих наслідків британсько-німецького морського порозуміння і не здійснить співпраці над безпекою в Европі. Відокремлення морських справ від безпеки насторожило вороже французьку пресу до переговорів у справі летунського пакту тому, що одночасно не розглядається усіх проблем, про які згадувала льондонська заява з 3. лютого ц. р.

Преса пише, що тільки одної частини програми з цієї заяви з 3. лютого ц. р. не вдасться зреалізувати. І якщо Іден запропонує окремо наради у справі летунського пакту, стрінеться зі сильним спротивом у Парижі і в Римі.

Після того, що сталося дня 18. червня ц. р. — пише „Еко де Парі" — нова ситуація змушує нас занехати дискусії у справі летунського пакту не заторкуючи дискусії загально-европейських справ.

Комісія палати послів заявилась проти збільшування імпорту вугля зі Саршини. Резолюція пригадує, що уряд зобовязався не допустити до того, щоб імпорт вугілля зі Саршини перевищив 2 міліони тон.

Мін. Іден у Парижі.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Розмова прем. Болдуіна з фон Рібентропом тягнулася 40 хвилин, підчас якої оба державні мужі обговорювали різні політичні справи. По цій конференції прем. Болдуін розмовляв з мін. Іденом, якому дав необхідні вказівки у справі нарад з французьким урядом у Парижі.

Вчора пополудні мін. Іден виїхав до Парижа. Наради тягнутимуться у пятницю і в суботу. Метою поїздки мін. Ідена перевести розмови з французьким урядом у справі летунського пакту, до якого приступили би ті держави, які підписали договір у Льокарно.

Прем. Болдуін заявив, у палаті громад, що морський договір між В. Британією і Німеччиною буде творити основу у переговорах над підписанням загального морського договору.

МУСОЛІНІ ЗАПРОСИВ МІН. ІДЕНА ДО РИМУ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Британський уряд запропонував італійському урядові відбути негайно нараду між обома державами у міжнародніх справах і піддав думку, щоб мін. Іден поїхав до Риму.

Вчора надійшла телеграма від Мусолінія, який запросив мін. Ідена до Риму. Офіційно повідомляють, що темою розмов у Римі буде розгляд европейського положення, справа летунського пакту, наддунайська конференція і полагодження італійсько-абісинського конфлікту.

НЕБУВАЛА МАНІФЕСТАЦІЯ У ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

ПАРИЖ, 21. 6. ПАТ. На вчорашнім засіданні палати послів при устійнюванні порядку нарад пос. Рюкар заявив, що згоджується, щоб відбулася дискусія над рефератом Шовена у справі вуличних маніфестацій. Підчас його промови одна з пань всунулась по мотузі з ґалерії для публики і сіла на лавці між послами. Вовні мусіли силою усунути маніфестантку зі салі. Виявилось, що це була панна Бос.

При допиті панна Бос заявила, що прочитавши в однім з париських тижневиків статтю про небезпеку для Франції від зменшення народин тієї, хотіла таким чином звернути увагу послів на цю важливу проблему.

По перерві прем. Ляваль заявив, що палата може продовжувати наради доки схоче, але уряд не бажає дискусії над рефератами пос. Шовена і Рюкара. Премієр зажадав, щоб посли придержувались черги нарад, яку устійнили на конференції провідників парляментарних ґруп. Якщо палата не згодилась би, заявив, що відчитає декрет про замкнення дискусії. Ця декларація викликала велику сензацію. Палата послів приняла чергу нарад 335 голосами, проти 250.

150 послів зголосило внесок, домагаючись негайної дискусії над проектом виборчої ординації, яка опиралась би на засаді загального голосування. Соціялісти домагаються, щоб дискусія почалась уже вівторок.

ЯПОНІЯ ЗАВОЛОДІЛА ПІВНІЧНИМ КИТАЄМ.

ТІЕН-ТСІН, ПАТ. Полк. Матусуі, який перебуває у Тіен-Тсін, заявив представникові Райтера, що Японія буде мати гострий нагляд над північним Китаєм і тепер не передбачують ніяких нових військових операцій.

ШАНГАЙ, ПАТ. З міродатних китайських кол повідомляють, що китайський уряд звільнив ген. Сун-Че-Юана, колишнього ґубернатора провінції Чагар з його становища не чекаючи, аж японці будуть цього домагатись. Нанкінський уряд уважає інциденти у Чагар і Гопеї за зліквідовані.

ПЕКІН, ПАТ. Воєнна китайська рада рішила пересилати 132 дивізію з Чагар до Ян-Юан у Шанзі.

ТОКІО, ПАТ. Новий китайський амбасадор Чан-Тсо-Тін передав свої грамоти цісареві.

ТОКІО, 21. 6. ПАТ. У Тіен-Тсіні відбулася нарада штабових старшин японської залоги у північнім Китаю під проводом ґен. Уметсу, команданта залоги. На нараді рішили: 1) справу Чагару поладнають як льокальну справу незалежно від північного Китаю; 2) Інцидент у Чан-Пей, де війська ґен. Суна арештували безправно чотирьох японців уже поладнаний, бо ґен. Сун приняв японські умовини; 3) справа останніх нападів війська ґен. Суна на територію Манджу-Ко теж поладнана, бо вздовж границі між Чагарем і Джеголем визначили демаркаційну лінію. Ґен. Сун підписав прикордонний ґарантійний договір, що в майбутньому подібних інцидентів уже не буде; 4) безпосередні переговори зі Суном у Пекіні почались нині.

ШАНГАЙ, 21. 6. ПАТ. З Нанкіну надійшли вістки, що армія Чан-Кай-Шека перемогла вчора коло Сечуану другу дивізію 9 комуністичної армії.

Тріюмф Гітлера у Льондоні.

Найважніша міжнародня подія останнього десятиліття.

Львів, 21. червня 1935.

Які страшенно змінливі нинішні міжнародні відносини, як страшенне небезпечно будувати високі будівлі концепцій на підставі фактів сьогоднішнього дня у відірванні від можливостей завтрішньої днини, — про це яскраво оповідає подія, яка склалася два дні тому у Льондоні та яка притьмарила собою всі інші справи, сумніви і сподівання. Сталася подія мабуть найважніша в цілому останньому десятилітті, — така, яка справді перекидує коміть головою всі погляди про відносини в Европі і світі ще зперед тижня.

Велика Британія і Німеччина підписали двосторонній пакт про відбудову німецької збройної сили на морі. Подробиці того пакту відомі Ш. читачам з телеграм, так само відомий його перший відгук у світі. Коротко, німці дістали право втримувати воєнну морську фльоту у силі 35 проц. морської британської сили та однакову скількість (на практиці 45 відс.) підводних човнів. У практиці це значить — чотирократне збільшення нинішнього стану німецької морської сили та нових 24 підводних човнів, разом 36 грізних „У-Бооте" (у 1914 році мала їх Німеччина тільки 26). Нинішня воєнна фльота Франції на яких 15 відсотків більша від тієї, яку Англія признала Німеччині. Але коли пригадати, що Франція мусить тримати свої воєнні кораблі на морях біля своїх африканських і азійських кольоній, виступає зовсім виразно факт, що Північне Море й Балтик стає безоглядною доменою німців. Адже нема сумніву, що навіть получені сили всіх інших балтійських держав не можуть суперничити з такою морською силою Німеччини.

Щож таке сталося, звідки такий раптовий зворот після погроз, які ще так недавно падали під німецькою адресою у Льондоні, Стрезі й Женеві, після спільного „рішучого" осуду нарушення німцями військових клявзуль версайського договору, після „урочистого" деклярування спільного фронту трьох антантських европейських великодержав супроти зброєневих замірів Німеччини? До історії давнього минулого належить сьогодні той „спільний фронт", — односторонне й самочинне знасилування версайського трактату найшло сьогодні правну й моральну санкцію Великої Британії, до історії давнього минулого належить теза про „колективну орґанізацію мира" і так само у безвісти давнього минулого канула вчорашня — ізоляція III. Німеччини. Все те сталося виключно завдяки практичному змислові реально думаючих англійців, які ніколи не цураються відкинути найбільш високопарну політичну доктрину для скромного але практичного і негайного успіху.

Таким успіхом для Англії є безумовно перекреслення всякої небезпеки зі сторони німецьких аспірацій на морі. Ті аспірації були одною із головних причин світової війни та страшних її наслідків для Англії. Жест Німеччини, що сама признала право Вел. Британії мати трикратно більшу морську фльоту від себе та сама зреклась претенсії суперничити з Вел. Британією

щодо морської сили (читай: панування над морями) — мусів зробити на практичних англійців більше враження, ніж французькі аргументи про необхідність колективних пактів безпеки, звернених проти Німеччини, як найбільшого ворога цілої Европи. Французька преса недвозначно дає зрозуміти, що Англія ще чимало дечого заплатила Німеччині за її зречення з морського суперництва. З другого боку тісне звязання своєї долі з долею морської потуги Великобританії (право до автоматичного збільшування своєї фльоти на випадок збільшення її англійцями, завжди в устійненій пропорції 100:35, та право відкликатись до Англії за апробатою збільшити свою фльоту, якщо хтось третій — читай Франція або Совіти — збільшуватиме свою фльоту в небезпечний спосіб) та можливість негайного чотирократного побільшення своєї морської сили, — прорив антантського фронту й прорив останніх ворожих настроїв англійської прилюдної опінії, — все це для німців надто великі добра, щоб не вхопитись за них обома руками. В той спосіб і Англія і Німеччина надзвичайно з себе і свого контрагента вдоволені. У Льондоні істнує почуття зробленого наймудрішого діла, у Берліні почуття тріюмфу своєї закордонної політики і незломного прямування до відбудови великодержавницької сили.

Зате, очевидно, в інших европейських столицях настрої не такі райдужні. Париж зареагував відразу погрозою „вільної руки в організації мира" та зворотом у користь Італії в її конфлікті з Абисинією. Москва дістала новий жир для крику про монтування протисовітського інтервенційного бльоку. Італія гороїжиться з огляду на опозицію Англії у згаданому абисинському конфлікті, хоч одночасно не вгавають поголоски про тайні переговори з Німеччиною. Зате Вашингтон і Токіо трактують англьо-німецьке морське порозуміння, як внутрішню европейську справу і не висувають ніяких застережень.

Годі, очевидно, передбачити дальші наслідки тої події. Міністер Іден їде до Парижа лагідити тамошню атмосферу і впевняти французів, що Льокарно залишається ненарушене та що відбудова німецької фльоти в точно устійнених розмірах Франції не шкодить. Можливо, що Францію можнаб навіть переконати, що нічого злого не сталось, — але цього не можна зробити нині, коли Франція звязана союзом з Совітами і коли кожне скріплення Німеччини є збільшенням безпосередньої небезпеки для Совітів. Нема теж сумніву, що англьо-німецький пакт і зворот англійської опінії у користь Німеччини, це страшенний удар для Совітів, — найбільший удар, який вони зазнали від моменту свого вступу до „рідні европейських держав"

Успіхи навчання у школі на Совітській Україні.

В осені 1934. р. Народній Комісаріят Освіти перевірив успіхи навчання в декількох початкових і середніх школах ріжних районів Сов. України. Перевірка йшла „контрольними" писемними та устними запитами. Про наслідки цієї перевірки інформує НКО у низці статтей, що їх вміщено в ч. 1. за ц. р. журналу „Комуністична Освіта", який тепер, з наказу НКО, є єдиним педагогічним органом для обслуговування усього вчительства на Сов. Україні; до речі, перше число „К. О." видано в кількости ...8940 примірників, як це зазначено на його окладинці.

Подам тут головні дані про успіхи навчання у школі Сов. України з поодиноких предметів.

І. Давиденко у статті „Аритметика в початковій і середній школі" вказує, що є школи, де в четвертій клясі 30 прц. всіх учнів не знає нумерації. В шестій клясі контрольна праця з аритметики складалася з примітивної задачі: пропорція одного невідомого. Цю вправу в цілому (в 19-ох клясах) розвязало лише 31 прц. всіх учнів. Учні Вересоцької середньої школи цілком (0 прц.) не розвязали її.

Л. Леушенко та Д. Трубченко у статті „Успішність учнів середньої школи з фізики" завважують, що в деяких школах (харківській, муховецькій, вересоцькій, червоно-слобідській) учителі мало звертають уваги, як учні формулують і розуміють фізичні закони. Дехто з учнів нпр. вдоволений, коли скаже: „Рівномірний рух — це рух такий, що весь час рухається рівномірно".

Про поступи учнів з фізики можуть свідчити також такі дані: писемну роботу в 6-ій клясі київської 80-ої школи виковало вірно — 37.1 прц., а в харківській 18-ій — 25,3 прц.

В статті О. Жука „Про викладання історії" читаємо, що „деякі історичні факти учні уявляють собі в надто загальних рисах, без специфічности, характерної для тої чи іншої доби". Дуже зле стоїть справа з уживанням і розумінням імен і термінів. Нпр., у хурханській школі слово „гієрогліф" учні пояснили так, що це такі вчені, які займаються астрономією.

Перекручення назв це звичайне явище в науці географії, як про це свідчить стаття А. Тер-Гевондяна „Якість навчання в школі".

Так напр. Берінгове море обернулося в Берлінське море, Кольський півострів — у Польський півострів, Суецький канал — в Совецький канал, Сардинія — в Сардилію і т. п.

Накінець, О. Підгрушна у статті „Природознавство в школі" вказує, що перевірку переведено в 40 клясах, при чому зібрано 1292 писемних задач і 187 устних відповідей. Успіх 8-ої кляси у всіх даних школах напр. був такий: одеська 72-а середня школа: 31 правильних відповідей, чернигівська середня школа ім. Леніна — 17, винницька 1-а зразкова середня школа — 25,5.

Хоч большевики хваляться тим, що їхня школа справді „трудова", бо учень в ній, мовляв, не стільки засвоює знання зі слів учителя, скільки добуває їх за допомогою самостійних вправ, однак в дійсності школа на Сов. Україні й досі залишається вербальною. Про це недвозначно свідчить така заувага О. Підгрушної: „Учні вже починають бачити те, що вивчають, але покищо самі *нічого не роблять*" (курсив оригіналу. С.)

„Демонструється здебільша таблиці, а не живі природні обєкти. Так, нпр., у щоденику природника винницької школи читаємо 4. вересня, що квітки й взагалі рослини демонструється таблицями". О. Підгрушна слушно ставить запит: „Хіба у вересні місяці не можна принесть до кляси живої рослини?"

У згаданій вище статті А. Тер-Гевондяна находимо цінне признання, що учителі при оцінці учнівських робіт і устних відповідей ставляться дуже поблажливо. Так, нпр., „в десятій клясі Дніпропетровської школи учитель оцінює роботу учня з математики, як дуже добру, в той час коли в роботі нема ні одної правильно розвязаної вправи. Викладач чернигівської школи ім. Леніна вважає за цілком вірну таку відповідь учня: „Екватором звемо лінію, яка розділює глъоб на дві рівні сторони"...

Той сам автор зясовує причину цього явища „Причина тут не тільки в ліберальному ставленні до учня. Викладач, що не має достаточної загально-освітньої і фахової підготовки, не ставить високих вимог до рівня знання учня".

Але А. Тер-Гевондян у своїй статті замовчує, хто саме завинив у тому, що учительство до цього часу не дістало достаточної загально-освітньої та фахової підготовки.

Отож не будемо дивуватися тому, що успіхи школи на Сов. Україні стоять все на низькому рівні, але вину за це нема чого перекладати на вчительство, коли большевицька влада вимагає від нього не стільки загальної та спеціяльної освіти, скільки політичної, — очевидно: в розумінні теж большевицькому.

Ст. Сірополко.

БАРБЕЙ Д' ОРЕВІЛІ. 2)

Поза партією віста.

„Вони були синами тих самих піратів, що й нормандці і вони дивились на те нормандське місто як на рід „континентальної Англії", зупиняючись у ньому на довший побут. За винятком таких побутів англійських родин, пересічно від 6 до 10 літ, після яких приїзджали на осідок інші, ніщо не каламутило одноманітности цього містечка. Ця одноманітність була жахлива.

„Ділось це у супокійну добу р. 182. Лібералізм, що зростав у тіні конституційних законів, наче цуценя у чужій стайні, не здушив іще роялістичних почувань, розбуджених аж до захоплення, завдяки поворотові прогнаних князів. Для молодого містечка, з яким вас тут знайомлю, був це час глибокого та зосередженого миру. Люди перестали танцювати. Балі були заборонені як смертельний гріх. Молоді дівчата носили на шиях хрести і засновували релігійні товариства.

Єдина річ — казав далі оповідач цієї історії — в цьому дивному середовищі, де у прозорих, нескаламучених душах молодих дівчат відбилась 90-літня нудьга, річ, що мала не скажу подобу пристрасти, а нагадувала рух, бажання, живіше переживання — це була гра — остання пристрасть пережитих душ.

Гра в карти це була преважлива справа для цих давніх шляхтичів, одягнених як колишні пани і бездільних як старі, сліпі жінки. Вони грали як нормани, предки англійців, найбільші картярі у світі. Їх спорідненість з англійцями, еміграція до Англії, повага гри мовчазної та зосередженої як вища дипльоматія — все це казало їм вибрати гру віста. Ним вони заповнювали прірву своїх порожніх днів. Грали вони після вечері щодня, аж до півночі, або до 1-ої години — а це-ж, як на провінцію справжня вакханалія. Подією кожного дня була партія маркіза Сен-Альбанса.

Це був мистець у вісті; мав 79 літ. З ким не грав він на свому віці? З Морепа, графом Артоа, метким у вісті як у мячику, з князем Поліняком, епископом Люї де Роганом, з Каліостро, з князем де-ля-Ліп, з Фоксом, з Дандесом, з Шеріданом, наслідником англійського престолу, з самим чортом, коли у найчорніші дні еміграції подався до сто чортів. Отже мусів він мати гідних суперників.

Одного вечора у пані Бомон порозкладали зелені столики. Чекали одного англійця, містера Гартфорда, для партії з великим маркізом. Був це промисловець, власник бавовняної фабрики у Тон-оз-Арш — до речі одної з передових у Нормандії. Він був улюбленець маркіза. І не диво: це був грач великої міри, людина, якої життя (справжня фантасмагорія), набирало значіння і реального змісту, коли він тримав карти у руках. Він повторяв невпинно, що перше щастя у житті це виграти в карти, друге — програти; цю чудову аксіому позичив він у Шерідана, але так умів її прикласти, що можна було йому відпустити гріх за цю крадіж. Крім цього грішка (за який Сен-Альбанс був би йому вибачив усі найблискучіші чесноти) мав Гартфорд славу людини з усіма фарисейськими і протестантськими прикметами, що їх англійці охоплюють одним вигідним словом honorability. Його вважали за бездоганного джентельмена.

Цього вечора всі, навіть маркіз, дивувались, що точний і сумлінний англієць спізнявся.

Було це в серпні. Вікна були повідчинювані на прегарний сад, такий, як можна найти тільки на провінції. Панночки гуторили у вікнах, маркіз за картовим столиком морщив свої довгі білі брови. Нарешті слуга оповістив, що прийшов пан Гартфорд. Він увійшов, як завжди, бездоганно одягнений, у біливні, що блищала біллю, з перстенями на всіх пальцях.

„Увійшов він не сам. Підійшов привітатися з маркізом і представив йому — немов би хотів закритись щитом перед усяким докором — свого приятеля шотляндця, пана Мармора де-Каркоеля, що впав на його хату, як бомба підчас обіду — найкращого вістяра в усій Англії. Від цього пояснення бліді маркізові губи видовжились у найпривабнішу усмішку. Партію склали якстій Каркоель так квапився до гри, що не скинув своїх рукавичок, які своєю досконалістю нагадували славні рукавички Браяна Бруммеля, краяні трьома спеціяльними майстрами, двома на руку одним на великий палець.

„Мармор Каркоель, мої пані, мав яких 28 років, але пекуче серце, невідома перевтома, чи може пристрасті наклали на його обличчя маску трицятипятьлітнього. Не був він уродливий, але мав виразні риси. Мав чорне, дуже шерстке, трохи коротке наїжене волосся, яке відкидав він часто із висків узад. Була в цьому порусі якась справжня, хоч несамовита красномовність жесту. Виглядало це так, якби відкидав він якийсь докір совісти. Це вражало відразу і як усі глибокі речі вражало за кожним разом.

(Далі буде.

—o—

Нова виборча ординація.

Промова посла Сергія Хруцького дня 13. червня 1935 р. на конституційній комісії в справі виборчої ординації.

(Продовження.)

Можливість для польських виборців впливати своїми голосами на вибір українського посла є тим більша, що кожний поляк виборець на наших територіях дійсно не має потреби голосувати на двох кандидатів поляків, бо двох послів поляків нема можливости вибрати в виборчій окрузі з українською більшістю, і то врешті стояло би в суперечности з начальною ідеєю виборчого утраквізму. При тому голосування на двох польських кандидатів могло би розбити польські голоси. Отже зовсім безпечно свій другий голос може польський виборець кинути на одного з українських кандидатів і тим вирішити, хто має стати українським послом. Отже існує маркантна односторонність впливання польських виборців на вибір і українських кандидатів на послів і самих послів. Імовірніша є та перша можливість впливу польської сторони на вибір українського кандидата в окружному зібранню.

При цьому окружне зібрання подвійно може зазначити той свій вплив: по перше при устійненні лісти кандидатів та при устійненні черги тих кандидатів. А ця черга кандидатів на підставі виборчої ординації буде в великій мірі пересуджувати і сам вислід виборів. Бо на кандидатів, що займатимуть перше й друге місце на лісті, автоматично впадуть голоси всіх байдужих виборців, а що головніше, всіх анальфабетів, і тих, що не вміють по польськи читати. А таких двоякого роду анальфабетів, які не зуміють виповнити виборчої картки, передовсім є багато в східніх воєвідствах; а серед жіноцтва їх процент жахливо великий, бо понад 80 проц. Отже можна припускати, що всюди на кандидатських лістах на наших землях на перших двох місцях найдуться ті кандидати, яких буде форсувати адміністраційна влада. А вже певне те, що на першому або другому місці лісти кандидатів зправила буде стояти кандидат польської народности. Постанова про незиповнені картки виборців, що голос анальфабетів капіталізує для перших двох кандидатів на лісті, здається буде дуже успішним засобом, щоб запевнити вибір у кожній окрузі на т. зв. мішаних територіях польського посла. Бо слушно каже п. проф. Римар, що сама двомандатовість округ до цього не вистарчає. А де ця постанова про невиповнені виборчі картки для тої ціли не вистарчила би; там правдоподібно на кандидатській лісті найдеться лише один український кандидат такий, на якого могло би голосувати українське населення.

Річ ясна, це не виключає, що на кандидатській лісті можуть видніти й інші кандидати української національности. Але ті кандидати будуть того роду, що їх організована українська суспільність не могла би признати за своїх кандидатів. У такому випадку український виборець зможе віддати свій голос лише на одного кандидата української народности, того, якого могла би українська суспільність признати своїм представником. А на інших кандидатів, негідних стати представниками українського народу, український виборець не зможе віддати голосу. Виборча ординація передбачує таку можливість в уст. 4. арт. 68, який говорить, що коли на виборчій картці є назначене прізвище одного кандидата, картка є важна, при чому признають, що виборець віддав голос лише на одного кандидата. При такій ситуації, коли український виборець зможе голосувати лише на одного кандидата, є запевнений вибір польського посла навіть в округах з такою більшістю українського населення, яка в нормальних умовинах дала би українцям можливість вибрати двох своїх послів.

Одним словом концепція призначати кандидатів на послів через окружне зібрання, в якому делегати поляки матимуть рішальний голос, має служити знаряддям до того, щоби на всіх т. зв. мішаних територіях був запевнений вибір посла польської національности. Що більше, при помочі тієї інституції окружного зібрання може статися таке чудо, що території з величезною перевагою українського населення таки не дадуть ні одного посла українця. Це станеться зовсім певно в трьох округах на Поліссі. В інших воєвідствах, як напр. на Волині всі мандати до сойму й сенату будуть в рівній мірі обсаджені поляками й імпортованими українцями, хоча відсоток поляків на просторі Волині доходить ледви до 15 проц. Можна твердити, що й у всіх округах Східної Галичини поляки матимуть щонайменше по одному мандаті майже в кожній виборчій окрузі, хоч відсотково поляки ніколи не становлять понад 40 проц. населення. Зате цілком певно можна сказати, що кількасот тисяч українців на Холмщині й Лемківщині не добудуть ні одного мандату, хоч в окремих округах відсоток українців може сягати до 30 проц. і більше.

Так виглядатиме в практиці вислід виборів до сойму на т. зв. мішаних територіях на підставі тої концепції виборчої ординації, яка хоче застосувати своєрідний політично-виборчий утраквізм. А виборча ідилля, при якій поляки виборці зможуть вибирати через українських кандидатів найлюбіші їм особи, а український виборець зможе теж кинути на польського кандидата свій другий зайвий голос, бо на лісті буде лише один кандидат українець, ця фантастична ідилля може в дійсності внести лише ще більше подразнення в теперішні, далекі від нормальних, польсько-українські відносини. Не зможе теж витворити атмосфери співжиття обох національностей потрійна виборча боротьба: перша при виборі делегатів до окружного зібрання, друга в самому окружному зібранні, і третя при самих виборах підчас голосування. Напевно далеко скоріше могла би довести до нормалізації національних відносин на наших землях система трьохмандатових округ при рівночасному застосуванні пропорціональности виборів і річ ясна при можливості виставляти кандидатів безпосередньо самими виборцями без усякої інгеренції адміністраційної влади, та без посередництва якоїсь перед ніким невідповідальної групи осіб. Тоді на просторах етнічно чисто польських можна би створити одномандатові округи, що було би льогічним розвитком засади голосування на особи, на якій то засаді є побудований теперішній проект виборчої ординації до сойму.

(Докінчення буде.)

За океаном.

УКРАЇНЦІ МАЮТЬ СВІЙ ПАРК У КЛІВЛЕНДІ ОГАЙО.

Джон Д. Рокфелер подарував усім національностям у Клівленді, Огайо, окремі городи під назвою „культурні городи", а між ними й українцям. Підготовну роботу для впорядкування городів мають виконати за федеральною грошовою допомогою. Також міська влада дає деревця і квіти із своєї ростинниці, щоб уладити парк. Але дальше уладження „культурних городів" належить уже до національностей.

„Український Культурний Город" у Вейд Парку при Іст Булевард і Сейнт Клер Евені, вже зачали впорядковувати. Українці із своїх складок поставлять хідники, сходи, фонтану, а також памятник Шевченка й інші. Це буде місце на літні свята, зібрання й забави для клівлендських українців.

Комітет Українського Культурного Городу у Клівленді скликає у цій справі всенародне віче дня 30. травня, на Меморіял Дей, в Українськім Народнім Домі.

БЛИСКУЧИЙ УСПІХ ПРОФ. ПРИДАТКЕВИЧА

НЮ-ЙОРК. (Вл. кор.). Заповіджені виступи проф. Романа Придаткевича, як соліста в прилюдних концертах, 25. травня в Бруклінському Музею Мистецтва і 26. травня в будинку повітового суду в Бронкс, випали величаво для нашого артиста. Його сольові партії в супроводі симфонічної орхестри з Бронкс тревали більш ніж годину і стрінулися з оваціями публики. Суботішний концерт був переданий через радіову стацію ВДЖЗ (міська стація Нюйорку), а анонсер заповів виразно виступ українського віртуоза Романа Придаткевича. Публики було понад півтора тисячки. Проф. Придаткевича вважає симфонічна орхестра з Бронксу за свого головного артиста.

НОВИЙ УРЯД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

НЮ-ЙОРК (Вл. кор.). Друга конвенція, скликана з нагоди десятиліття Союзу Українок Америки, покінчилася 26. V. вибором нового уряду. У склад нього ввійшли: Анастазія Вагнер з Джерзі Сіті, голова, Юлія Ярема і Стефанія Абрагамовська з НюЙорку, Катерина Ділай з Клівленду, заступниці. Пелагія Дембицька з НюЙорку й Анна Кмець з Йонкерс, секретарки, Петронеля Костецька з Джерзі Сіті, скарбничка. Крім цього вибрано дві постійні комісії.

Наради тревали від пятниці 24. до неділі 26. травня в Українськім Народнім Домі. Делегаток з ріжних міст Злучених Держав прибуло 55 У суботу відбувся у Джордж-Вашингтон готелі бенкет при участи сотні гостей, в неділю на закінчення концерт силами Українського Хору при церкві св. Юрія під управою Теод. Онуфрика.

Напружені відносини у Франції.

Схвилювання у Франції тревае далі. Справді довіря до уряду прем. Лявали поволи зростає і положення на біржі покращало, але преса хвилюється далі. Оголошений тижневий біланс французького банку виявив уперше від кінця березня приплив золота замісць відплив. Тому французький банк знизив відсоткову стопу з 6 прц. на 5 прц.

Проте демонстрації на вулицях відбуваються щораз частіше. До соціялістів і комуністів пристають теж радикальні соціялісти, хоча радикали засідають в уряді.

Парляментарні фракції трьох соціялістичних політичних партій а саме французьких соціялістів, соціялістів Франції і републиканських соціялістів рішили створити спільний секретаріят. Одночасно йдуть переговори, щоб довести до обєднання цих партій в одну нову партію.

У прем. Лявала явилась делегація радикалів з домаганням, щоб уряд розвязав напіввійськову організацію Вогняного Хреста. Ляваль відповів що уряд має куди важніші клопоти, але хопиться рішучих заходів, щоб вдержати лад. Провідник „Вогняного Хреста" полк. де ля Рок має дисциплінованну армію, зложену з 200 до 300 тисяч осіб. Крім того має летунську ескадру, зложену з 30 літаків.

Корупційна афера в Злучених Державах.

ВАШИНГТОН, ПАТ. Колишній державний підсекретар для справ торговлі Тома Мічель, якого през. Рузвельт усунув у минулу суботу, склав перед сенатською комісією сенсаційну заяву про корупцію у міністерстві торговлі. Мічель заявив, що уряд през. Рузвельта дав 1.720 тисяч долярів допомоги американським торговельним товариствам, щоб вони усунули корабель „Левіятан". Мічель запевняє, що в цю аферу вмішаний теж син през. Рузвельта і тому домагався, щоб перевести слідство.

Ґенеральний прокуратор Камінґс заявив, що з причини закидів Мічеля про корупцію у департаменті для справ торговлі, ведеться строге слідство.

Абисинія протестує, Італія висилає військо.

ЖЕНЕВА. 21. 6. ПАТ. Ґенеральному секретаріятові Ліги Націй абісинський уряд надіслав ноту, заявляючи, що виконає точно прийняті на себе обовязки. Одночасно протестує проти дальших зброєнь Італії в Африці. Уряд запропонував вислати комісію, щоб на місці розглянула справу.

НЕАПОЛЬ, 21. 6. ПАТ. Корабель „Абація" відплив учора до східної Африки з воєнним матеріялом. У Каліярі корабель забере частину савойської дивізії. Нині відпливе до Африки корабель „Ганґа" з 2.000 вояків.

Німці в Чехословаччині.

V.

Прага, червень 1935.

Великий вплив на уклад відносин між німцями і чехами в Чехословаччині мав і має теж факт безпосереднього сусідства Чехословаччини з Німеччиною, а в ньому особливо той момент, що частина державної території чехословацької держави, заселена в більшості німецьким населенням, тягнеться саме здовж кордонів Німеччини. Реальні чехословацькі політики дуже добре зрозуміли, що чехословацькі німці при всій своїй політичній льояльности до держави, всетаки будуть гравітувати до свого матірного пня, до Німеччини, а далі вони зрозуміли й те, що стан відносин між німцями мусить мати рішаючий вплив і на уклад міждержавних взаємин між Чехословаччиною й Німеччиною. В нормуванні того співжиття чеські вирішні чинники кермуються такою засадою: дати німецькій меншині в Чехословаччині всі можливости їхнього політичного, культурного і господарського розвитку, звязати їхні життеві інтереси тісно з інтересами держави і таким чином можливо якнайуспішніше параліжувати цю сильну відосередню силу, з якою ділає на всіх закордонних німців велика суцільно-національна держава. І дійсно, коли докладно приглянутися всім виявам національного життя чехословацьких німців, особливож на культурному та господарському полі, то легко можна завважити, що політика Чехословаччини супроти своїх німецьких громадян кермується вповні цею вижче згаданою, засадою. В цьому місці я знову зацитую слова мін. К. Крофти. Він каже: „Крім своєї власної великої сили мали і все будуть мати наші німці сильну природну опору, що випливає з їх приналежности до великого німецького народа. Здається ніхто інший як ми, які все були полишені на свої власні сили і не могли знівідки чекати якоїтоне булоб, навіть моральної підпори, не може краще зрозуміти того факту, яке значіння має для наших німців, для їх господарського і культурного життя, для їх мистецтва, науки і літератури можливість постійного, безпосереднього і нічим та нічим незагроженого звязку з цілим великим і культурним господарським німецьким світом. Яке це має бути величезне значіння для німецьких професорів, вчених, мистців, техніків і купців з Чехословаччини, що свою працю можуть проявляти і її здобутки поширяти по всіх областях німецького народу! Яке величезне значіння має для них теж те, що для праці у своїх наукових, культурних чи господарських установах та організаціях вони можуть закликати потрібних робітників з якоїнебудь німецької области! Вже це дає запоруку нашим німцям, що тут у нас не грозить їм ніяка небезпека ані винароодовлення ані винищення". І ще на один дуже важний факт треба звернути увагу, коли йде мова про основи чесько-німецького співжиття в Чехословаччині. Чехословацька національна і державна політика дивиться на чехословацьких німців наче з вищої точки погляду, як на лучник між німецьким світом і його східними сусідами, славянами. В концепції широкої загально-европейської політики Чехословаччина вважає своїх німців елементом, що повинен і може відіграти велику ролю в укладі політичних сил цілої середущої Европи, того терену, на якому саме сходяться стичні життевих інтересів обох тих світів. Отже в аспекті головних напрямних міжнародньої політики Чехословаччини чехословацькі німці відіграють ролю чинника, який може відіграти неабияку ролю у збереженні і закріпленні загально-европейського мира.

Так у коротких рисах представляється нам розвиток чесько-німецького співжиття й аналіза тих елементів, які склалися на його нинішній стан. На кінець лишається ще нам відповісти на питання: як і чим конкретно виявляється нинішня форма співжиття між обома народами для самих чехословацьких німців, або іншими словами, як живеться німецькій меншині в Чехословаччині?

Заки, бодай теж в головних лише рисах, відповімо на це питання, мусимо ствердити, що Чехословаччина є майже одинокою державою в Европі, де меншиневе питання є ще можливо найліпше розвязане, а свої зобовязання щодо охорони меншин, які Чехословацька Республика приняла на себе 57 статтею Сан-Жерменського договору вона виконує ще найбільш ретельно. (Це не перечить, що не можна в усіх точках погодитися з національною політикою влади на Підк. Русі, з впливами москвофільських аграрників та проявами чехізації і словакізації. — Прим. Ред.). Засади тієї охорони меншин містяться теж у відповідних точках чехословацької конституції та в законі про охорону держави і в цілому ряді спеціяльних законів чи державних розпорядків. Цікаво може буде тут зазначити, що в Чехословаччині істнує напр. т. зв. Лекс Перек про охорону перед денаціоналізацією дітей народніми школами.

Положення німецької меншини в Чехословаччині зілюструємо лише кількома прикладами: Чехословацькі німці користуються передовсім широкими правами організування свого політично-партійного життя і можливостями вільного вияву своїх політично-партійних переконань. Проречистим доказом цього є останні парляментарні вибори в ЧСР. і величезна побіда в них т. зв. судето-німецької партії Конрада Генляйна. Далі чехословацькі німці вповні користуються всіми правами свобідного вибору своїх представників до державних законодатних палат і самоуправних установ. Число їх парляментарного заступництва відповідає цілком їхньому процентовому відношенню до загальної скількости населення ЧСР. Від 1926 р. засідає в міністерському кабінеті двох німців, а німецькі демократичні політичні партії є членами т. зв. державної коаліції, в якої руках є дійсна державна сила й управління державою. Німців приймається теж у процентовому відношенні до всіх установ. Широкі права дає теж чехословацьким німцям мовний закон і з нього чехословацькі німці, де лиш можуть, вповні користають. І так цей закон постановляє, що коли в якомусь судовому повіті при переписі населення найменше 20 проц. населення зголосилося до якоїсь національної меншини, тоді мова тої меншини має тут усі права нарівні з державною мовою. Навчання у всіх школах для національних меншин відбувається в їх рідній мові.

Дані з поля шкільництва ще різкіше зілюструють положення німецької меншини в Чехословаччині. Німці тут мають 3.170 народніх і 430 т. зв. горожанських шкіл. Далі істнує тут 96 німецьких середніх шкіл, а в цьому числі самих учительських семинарій 16. Коли йде про відсоткове відношення німецьких шкіл, то воно виглядає так: 23.36 проц. німців в ЧСР. має 25.46 проц. усіх середніх шкіл в державі. Торговельних шкіл мають німці в ЧСР: 9 академій з 7 абітурієнтськими курсами і 27 торговельних шкіл. Крім того багато інших фахових шкіл. Високе шкільництво чехословацьких німців виглядає так: німецький університет у Празі, німецькі політехніки у Празі і Брні та німецька музична і драматична академія в Празі. Всі ці тут наведені числа торкаються, розуміється, державного шкільництва. На загально-освітньому полі користуються чехословацькі німці 3.047 прилюдними бібліотеками з 1.500.000 томів, а державні і краеві дотації на ці бібліотеки перевищують річно суму 3.000.000 кч. Великі субвенції з державних чи краевих фондів дістають теж ріжні інші культурні та господарські німецькі установи*).

Цих кілька прикладів здається вистарчить, щоб загально схарактеризувати положення німецької меншини в ЧСР. Тому не диво, що німецька меншина Чехословаччини живо зацікавлена в усіх проявах державного життя ЧСР, а державні чехословацькі чинники мають знову право вимагати від німецьких громадян позитивного підходу до держави.

Можнаб тільки справді висловити бажання, щоб усі національно-мішані держави стосували супроти т. зв. національних меншин, особливо супроти територіяльно суцільних чужонаціональних колективів, таку розумну політику, як її ведуть чехи супроти німців.

Останніми часами прийшло до деякого пересунення сил внутрі німецького табору, а його виявом була побіда при останніх парляментарних і краевих виборах суто-націоналістичної судето-німецької партії під гаслом тотальности всіх німців в ЧСР. Це безперечно внесло деякий новий фермент до дотеперішнього чесько-німецького співжиття і викликало деякі можливости його погіршання чи взагалі будови на інших підставах. Повстала безперечно нова й дуже цікава ситуація, яка може мати далекосягле не лише внутрішньо-політичне значіння. Але це вже зовсім окрема проблема.

М-н.

---

*) Ці всі числа подані зі стану за 1927-28 р. себто з часів перед господарською кризою, коли ще не було ніяких редукцій, спричинених чисто фінансовими моментами, але ці скорочення були рівномірно пристосовані так до німецької як і до чеської сторони.

УДАР ПО ВОЛИНІ.

Загроза ліквідації кремянецької духовної семинарії.

Волинь, 19. VI. 1935.

В органі волинської духовної консисторії „Церква й Нарід" (ч. 5) находимо статтю п. Волиняка „Велика трівога православної Волині", в якій автор говорить:

„Остання біда — перенесення з Кремянця до Варшави духовної семинарії"... „Наша Волинь, через перенесення семинарії до Варшави позбавляється останньої середньої духовної школи"... „Сумно й те, що в такій поважній справі з нами-волинцями цілком не бажають рахуватися". „За залишення духовної семинарії чи ліцею в Кремянці висловлювалися: і наш високопреосвященніший Владика, і епархіяльне зібрання — в імені всього православного населення Волині, і посли до сойму й сенатори, і взагалі представники волинського суспільства"...

Виходилоб, що справа вже остаточно вирішена: волинську українську духовну семинарію зліквідувати й залишити тільки польську римо-католицьку в Луцьку й російську унiятську в Дубні. І супроти цього вже всі „сильні світу цього" є безсильні? Коли так, то навіщо вони грали ролю сильних, коли в дійсности ними не є?

Головною темою в статті: хто є тим чинником, якому прийшла в голову ця лиха думка зліквідувати кремянецьку семинарію, себто започаткувати ліквідацію української православної церкви на Волині? І чи справді цей чинник такий всесильний, коли річ іде про протиукраїнський акт? З другого боку, сам факт промовчування того чинника й безрадний тон статті свідчать, що духовна влада Волині занадто нерішуче, по кабінетному й в білих рукавичках боронить цю справу величезної ваги.

Аджеж для кожного річ зрозуміла, що перед нами не перенесення кремянецької української духовної семинарії до Варшави, а її ліквідація та заснування в Варшаві іншої, мабуть, общеруської. Про викладову українську мову у Варшаві требаб забути. Виховний вплив буде україножерний. А контингент семинаристів — хто хочете, лише не українці. Волинь занадто далека й занадто бідна, щоб учила своїх синів (14 років) у Варшаві. Отже однаково можнаб було вибрати Краків, Познань чи Гдиню. А майбутні священики Волині будуть такі самі, як Рогальські, Павлюховські чи ті, що виходять з Дубна. Ми вже мали таку духовну семинарію в Холмі на початку XIX. ст., в якій українця треба було шукати „днем з вогнем".

Волинь мусить зрозуміти це й мусить оборонити свою кремянецьку семинарію від ліквідації та протиставити плянові продукування священиків общерусскаво чи якогось іншого духа.

Щоб українському громадянству Волині було ясніше, які тут пружини діють явно чи тайно, нагадаємо дещо з історії тієї справи.

Було це в 1925 чи 26 році. Росіяни, що ведуть свою гімназію у Варшаві і мають замалу фреквенцію для її утримання, порозумілися з ендеками, що стояли близько до керми церковними справами, й виробили плян „перенесення" кремянецької семинарії до Варшави під один дах та в одні руки зі згаданою російською гімназією. Вибрано момент, коли митр. Денис був за кордоном і підсунули затвердити це діло еп. Симонові, що заступав митрополита. Українці захвилювались. Один в їх імені зголосився до еп. Симона й запротестував в дуже рішучій формі. Маленький у церковній ерархії еп. Си-

мон побоявся прикласти руку до такої важної справи і хмара розійшлась.

Маємо деякі відомости, що й сьогодні дійсними двигунами цієї справи є московсько-ендецька спілка. І тим і другим однаково залежить на обезсиленні української Волині й на українському духовенстві. Мета в них ріжна, але засіб спільний. Росіяни мають на оці спинити український рух і вибити арх. Олексієві з рук таке важне знаряддя, як виховування духовенства, а ендеки — обезголовити український нарід, позбавивши його кадрів інтелігенції, що виросла з волинської землі і з нею звязана.

Отже й подали собі руку. Чого росіяни не зроблять у свому русифікаційному божевіллі! Але що на це митроп. Денис? Невже він благословив цей плян?

Якби там не було, волинська семинарія, що проіснувала понад 100 літ, мусить жити й надалі і в її обороні повинно станути все населення. Ми певні, що впродовж кількох днів уся Волинь до останньої письменної людини відласть підписи під протестом проти ліквідації кремянецької семинарії.

Але для цього треба не зітхати, а робити.

Senex.

З природи й техніки.

СПРАВА МАНҐАНОВОЇ РУДИ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

У десятім томі „Річника Польського Ґеольоґічного Товариства“ появилася обемиста праця проф. Ю. Токарського зі Львова, де він описує м. ін. відкриття манґанової руди на Гуцульщині. А саме манґанові руди відкрили в дикім ярі Маскатина та на полонині Прелужного над потоком Стримбою (на схід від джерел Чорного Черемоша над польсько-румунською границею).

Покищо не зроблено ніякої проби з цими рудами в гутничих печах. Крім цього відомий спеціяліст цього питання проф. Богданович дуже критично поставивсь у „Гірничо-Гутничім Перегляді“ до вислідів праці проф. Токарського, яка небавом появиться, та до репліки на неї проф. Богданович, щоби здати собі точно справу з ваги цього відкриття.

НОВІ ПЕРВНІ.

Відомо, що всіх первнів було досі 92 себто мусів істнувати найлегший і найважчий первень. Можемо назвати їх навіть по імени: першим і найлегшим первнем є водень, 92. себто останнім і найважчим є радіоактивний первень уран, протопляст раду.

Спитаймо тепер, чи не можна би витворити штучно такі первні, яких у природі нема, а які є ще важчі від урану? На це питання відповів потакуючо після довгих розслідів італійський фізик Енріко Фермі. Сьогодні знаємо, що первні не є незмінними збірницями атомів даного тіла, що „новітня альхемія“ вміє переміновати одні первні на другі. Маємо два способи таких змін. Один спосіб реалізує природа, а саме деякі первні (переважно найтяжчі, звані радіоактивними) перемінюються „самі зі себе“ на інші первні. Людина не має на ці переміни найменшого впливу і може тільки обсервувати факт цієї переміни. Зате другий спосіб переміни первнів доступний людині. Ми самі можемо переміновати одні первні на інші таким робом, що вміємо відповідними стрільнами вдертися до середини атому, до його ядра, вміємо здемолювати будову цього ядра себто видерти йому його частини та витворити таким робом ядро нового первня.

Фермі враз зі своїми співробітниками розбиває від двох років ядра атомів поодиноких первнів відповідними стрільнами. Цими стрільнами є відкриті перед 3 роками невтрони. Ще 3 роки тому гадали, що вся матерія складається тільки з двох основних цеголок: електронів і протонів. Одначе нові експериментальні факти виявили нову елементарну цеголку матерії: невтрон, що приблизно такий важкий як протон, одначе не має зовсім електричного наряду. І саме цими невтроновими стрільнами Фермі та його співробітники бомбардували по черзі ріжні первні і досліджували наслідки ударів граду невтронів. Розуміється, що не вміли стріляти невтронами до ціли, а тільки наосліп, марнуючи багато муніції. Але завсіди між такими стрілами наосліп трапляються влучні невтронові стріли, що вдаряють у саме серце атому, в його ядро. І тоді такий влучний стріл перемінює нам поцілений первень на інший.

Таким робом поцілений влучним невтроновим стрілом найважчий 92. первень-уран перемінюється на 93. первень, що його в природі нема, а цей відтак імовірно на 94. і 95. первень. Ці в природі невідомі і такі штучні первні перемінюються вчерги самі на звичайні, відомі вже нам, радіоактивні первні, що самі вже переходять відомі нам переміни, які врешті ведуть до нерадіоактивного первня — олова. Отже Фермі виказав, що можуть істнувати „тяжчі від найтяжчих“ первнів. Вони живуть дуже коротко і після деякого часу обертаються знов у відомі нам первні.

Висліди Фермія стрінулися зпочатку з великим скептицизмом фізиків. Шойно тоді, коли відома спеціялістка в ділянці радіоактивности Ліза Майтнер у Берліні потвердила його досліди, можемо сміло сказати, що маємо до діла дійсно з новими, невідомими на землі первнями, а не з мішаниною відомих радіоактивних первнів.

„НОРМАНДІЯ“.

На днях відбув свою першу трансатлянтійську подорож новозбудований найбільший пасажирський корабель світа — „Нормандія“. Є це поспішний люксусовий корабель власности французького товариства „Загальної трансатлянтійської компанії“.

Цей корабель довгий на 313 метрів, широкий на 36 метрів; його містота рівна 79 тисячам тон. Максимальна швидкість „Нормандії“ рівна 59 кільометрам на годину. Шруби її порушуються електричними моторами, які побирають електричний струм з ґенераторів, порушуваних 4 турбінами потужности 40 тисяч парових коней кожна.

Після великих корабельних катастроф в останніх роках, власники корабля подбали за забезпеку пасажирів головно перед пожежами. Моряцька і технічна залога „Нормандії“ складається з 292 осіб. Крім цього належать до залоги 3 лікарі, 2 сестри милосердя, 30 електротехніків, 9 фризієрів та 16 музик, дальше кухарі, мясарі, пекарі, послугачі тощо.

„Нормандія“ забирає зі собою у подорож 70 тисяч яєць, 16 тисяч кґ. мяса, 7 тисяч кґ. дробу та дичини, 24 тисячі літрів вина, 16 тисяч літрів пива, 80 тисяч кґ. леду. На будову цього „плаваючого міста“ видали приблизно 250 міл. золотих.

ПЕРША ЖЕРТВА АЕРОНАВТИКИ.

15. червня ц. р. минуло 150 років від трагічної смерти двох перших жертв аеронавтики: молодого французького аптикаря Пілятра де Розіє та товариша його подорожі Ромена. Де Розіє був взагалі першим, що враз з маркізом д'Арлянд відбув лет свобідним бальоном із саду замку Ля Міетт 23. листопада 1783 р. Цей бальон держався у повітрі 25 хвилин і причалив у Бітт О Кай себто 10 км. від місця відлету. В цім бальоні маркіз д'Арлянд огрівав постійно повітря, спалюючи під ним снопки соломи. Виповнений огрітим, себто легшим від зимнішого, повітрям бальон міг таким робом держатись у повітрі. Був це епохальний лет, бо доказав людству, що істнує нова, досить безпечна ділянка комунікації.

Одначе де Розіє не вдоволився славою людини, що перша летіла в бальоні. Його мрією було перелетіти бальоном з Франції до Англії над каналом Ля Манш. На його думку до такого лету надавалася найліпше „монґольфієра“ (себто бальон, наповнений огрітим повітрям) у полученні з бальоном, виповненим воднем. І хоч проф. фізики Шарль перестерігав його перед комбінацією водня з полумям, всеж де Розіє приготовлявся старанно до лету, що мав відбутися в Бульонь сір Мер. День відлету визначено на 1. січня 1735 р. Одначе погода не сприяла і лет треба було відложити. Тимчасом 7. січня 1785 р. випередили де Розієра француз Блятшар враз з англійцем д-ром Джефрі, що перелетіли продовж 2 годин бальоном з Довру до Кале.

Де Розіє міг здійснити свій плян щойно 15 червня 1785 р. Враз з Роменом відлетів він в 7. год. вранці з Бульонь сір Мер, одначе за пів години скоїлася катастрофа: на висоті 500 м. показався на горішній частині бальону дим з вогнем. Хоч цей вогонь тривав тільки 15 секунд, всеж бальон почав опадати щораз скорше. Вкінці зударився з землею: де Розіє згинув на місці, а Ромен жив ще 10 хвилин.

Ріжно пояснювали собі цю катастрофу. Наймовірніше водень запалився від горючого вугля, хоч Монґольфіє припускав також, що у бальон поцілила електрична іскра з хмари, що нависла біля бальона. Можливе теж, що матерія бальону була від початку ушкоджена і газ виплив нагально з нього щойно вгорі.

А. Л.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринок 10 I.

Новий маніфест през. Рузвельта.

ВАШИНҐТОН, ПАТ. През. Рузвельт звернувся до конґресу з відручним письмом домагаючись підвишки доходового податку, від спадщини і від доходів товариств та спілок. Підвишка сягатиме від 10.75 прц. до 16.75 прц. У мотивах през. Рузвельт підкреслює, що великі багатства, які дістається як спадщину, дають погані висліди для господарського життя краю.

Сенат приняв більшістю 76 голосів проти 6 проєкт закону про ренти для старців.

Бельґія признає СССР?

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє з Брюсель: Міністер закордонних справ відповідаючи на питання одного з послів, чи Вандервельде конферував в останньому часі з Блюмом і большевицьким амбасадором Патьомкіном у справі дипльоматичних взаємин між Бельґією і СССР заявив що покищо офіційні переговори в цій справі ще не почалися. Міністер підкреслив, що не може дати вияснень у справі півофіційних розмов, які відбулись на цю тему.

Димісія югославянського уряду.

БІЛГОРОД, ПАТ. Кабінет прем. Єфтича подався до димісії. Причиною димісії були непорозуміння міністрів у справі реконструкції уряду, яку запропонував прем. Єфтич. Чотирьох міністрів уступило. Реґенційна рада приняла димісію і доручила міністрові фінансів Стоядиновичеві утворити новий уряд.

Летунська і залізнича катастрофа.

ЛЬОС АНДЖЕЛЬОС, 21. 6. ПАТ. Підчас маневрів американської повітряної фльоти в околиці Льос Анджельос дійшло до катастрофи. Підчас осідання один з літаків зударився зі самоходом, яким їхало три особи і всі згинули. Три члени залоги тяжко ранені.

БЕРЛІН, 21. 6. ПАТ. На станції у Людвіґсгафен дійшло до залізничої катастрофи. Машиніст убитий, 7 осіб тяжко ранених.

Зміна адреси 1 зол. Можна поисилати почтовими марками.

До статті „Дійсність у Гол. Управі Рідної Школи у Львові“.

В „Ділі“ в 9. червня 1935. року помістив проф. Ів. Галущинський за своїм підписом статтю п. з. „Дійсність у Головній Управі Р. Ш. у Львові“. В тій статті він спрямував деякі заміти на адресу Союзу Українських Приватних Службовиків „СУПРУГА“.

В звязку з тим підписана Президія названої організації вважає необхідним дати наступні вияснення:

Президія Рідної Школи виповіла була з днем 1. квітня 1935. р. працю поголовно всім рідношкільним робітникам у Львові. Тоді львівські секції „СУПРУГА“, в яких зорганізоване службовництво українських установ, переслали до Рідної Школи через централю „СУПРУГА“ письмені застереження проти ґенеральної виповіді праці. Ми передали ті заяви Рідній Школі враз з письмом, видержаним у тоні наскрізь річевому і спокійному. (Це письмо зрештою було видруковане в числі „Службовика“ за травень 1935. року і громадянство має змогу його перевірити щодо змісту і форми). Тому натяк п. Ів. Галущинського на якийсь „непристійний“ спосіб інтервенції нашої організації нічим не оправданий. Ніде й ніколи наша організація не „накидалася“, як пише проф. Галущинський, на Президію Рідної Школи, а тим менше у такій формі, яка могла би тій Президії відібрати змогу „входити в якінебудь зносини зі службовицькою централею“. Побоювання проф. І. Галущинського про „можливість ще більшої обиди“ нас просто дивує. Що у наших виступах у справі льокавту львівських рідношкільних службовиків не було й тіні навіть якоїсь некоректности, про це можуть ш. читачі „Діла“ переконатись хоч би лише з тих довгих виписків із нашого органу „Службовик“, що їх навів у своїй статті проф. І. Галущинський. Підношення такого заміту вимагало конечно скріплення хочби якимнебудь доказом.

Члени нашої організаці, службовики українських національних установ, є найточнішими платниками національного податку у користь Рідної Школи, отже *ділом* дають щоденний доказ свого громадянського відношення до рідношкільної ідеї. Тому не можемо дозволити нікому класти під сумнів їхньої прихильности до Рідної Школи, як це дозволяє собі проф. І. Галущинський вставленими „оклимками“, передаючи в „Ділі“ виписки статті „Службовика“. Навіть у розпалі конфлікту за льокавт у Рідній Школі орган „Супруга“ не забув завізвати своїх членів, щоби вони памятали за матеріяльну допомогу Рідній Школі. Тому п. І. Галущинський не мав ні основи, ані права так важко ображувати станове представництво українських службовиків.

Коли рішенням пленуму Головної Управи РШ був уневажнений ґенеральний льокавт персоналу, тоді наш орган ствердив позитивне значіння цього факту для РШ і для скріплення довіря до її проводу. Індивідуальний після того виступ проф. Галущинського, що є головою Рідної Школи, спрямований хіба на те, щоби, через пониження у громадській опінії нашої організації приготовити ґрунт для нового льокавту.

Підкреслюючи свої „особисті почування“ проф. Галущинський зводить справу на ґрунт, тяжкий для дискусії, бож справа, про яку мова, не є чиєюсь особистою справою і не може бути справою чийогось амбіційного „хочу“, але торкається екзистенції десятків родин, здебільшого довголітніх і заслужених рідношкільних працівників.

Метода льокавтів — осуджена нині навіть у найбільш реакційних країнах, заборонена законно у фашистівській Італії та у гітлерівській Німеччині, не може мати місця у нас, та й ще й до того у громадській установі. Такими методами не досягається не тільки гармонійної співпраці з персоналом, але навіть ніяких матеріяльних ощадностей. Навпаки — такими методами можна тільки підкопати саму установу. А цього супроти Рідної Школи не вільно нікому робити.

Одначе ми дуже сумніваємося чи для свого виступу мав п. проф. Ів. Галущинський яку повновласть від рішаючих чинників Рідної Школи. Зневажливі вислови на адресу центральної організації українського службовництва оставляємо його особистій громадянській совісті.

ЗА ПРЕЗИДІЮ ГОЛОВНОЇ РАДИ „СУПРУГА“:
Д-р К. Коберський, I. заст. голови. *д-р І. Федів,* II. заст. голови. *д-р Дм. Бречка,* секретар.

Сойм і сенат.

Засідання сойму, що збирається в найближчий тиждень, відбудуться мабуть у вівторок, середу та четвер. У пятницю проекти перешлють до сенату. Скличуть сенатську конституційну комісію, а опісля пленарне засідання, що потреває два дні.

Процес за вбивство мін. Перацького.

Зачувати, що судовий процес проти учасників убивства міністра Бр. Перацького розпічнеться в половині серпня ц. р. в часі судових ферій. Процес мав відбутися в травні ц. р., одначе цей речинець пересунено з огляду на потребу доповнити деякі подробиці слідства. На лаві обвинувачених засядуть, як повідомляють тільки спільники, бо сам атентатчик утік за границю. Розправа відбудеться у Варшаві. Покличуть до неї багато свідків з Галичини.

—o—

Перша гостина польської фльоти у Німеччині.

ҐДИНЯ, 21. 6. ПАТ. 25. червня відпливає з Ґдині до Кільонії на запросини німецької фльоти польський контрторпедовець „Буржа“ і „Віхер“. Побудуть у Кільонії три дні. Це перша офіціяльна гостина польської фльоти в німецькій пристані.

Розстріляли бандита Спаду.

БАСТІЯ, 21. 6. ПАТ. Відомого корсиканського бандита Спаду покарали смертю на ґільотині. Спада мав на совісти шість душегубств.

НОВИНКИ

— **Найкращі лиси,** пелеринки, краватки виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3. Журнали на 1936 р. надійшли.

— **Мясарні Центросоюзу у Львові,** Ринок ч. 2, Жовківська ч. 178, Личаківська ч. 50. 20-30

— **Бережанщина бл. п. А. Чайковському.** В неділю 23. ц. м. вшанує Бережанщина память письменника Андрія Чайковського на площі „Україн-Банку“ прилюдними поминками. В програмі: промова, хорові продукції і рецитація творів. Початок в 12 год.

— **Сходини абсольвентів середніх шкіл Львова.** На суботу 22. ц. м. год. 4 попол. скликує Студентський Кружок „Рідної Школи“ ім. П. Могили сходини-анкету абсольвентів 1935 річника. Сходини відбудуться у власній домівці, вул. Словацького ч. 18 м. 3 (подвіря праворуч). Справи важні, тому присутність дуже бажана.

— **За піднесення городництва і садівництва.** В Заліщиках відбулося засідання городничо-садівничої комісії львівської рільничої палати. Предметом нарад були дальші праці над піднесенням городництва і садівництва на терені південно-східних воєвідств, заложення досвідного саду в Шутроминцях, уладження овочевого показу у Львові й піддержка закладання нових виниць на терені теплого Поділля й Покуття, які в найближчих роках повинні вкрити 1.500 гектарів.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні держ. кляс. льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зол. на ч. 147357. 5.000 зол. на ч. 15432 53659. 2.000 зол. на ч. 36611 37235 112253 118667 160671 184121. 1.000 зол. на ч. 39026 62326 107071. 500 зол. на ч. 23266 30240 82278 175325 117133 150678 155179. 400 зол. на ч. 3240 5625 23286 40962 50703 145172 148865 159611 160853 164757 176609 63354 70282 76410 83439 138970 153761 175805.

— **Страйк у дрогобицькому тартаку,** що вибух перед тижнем, тревае дальше. Робітники домагаються підвишки платні і знесення акордів. Цілий час страйкарі находяться на терені тартаку, а їхні родини збираються біля фабричних будинків.

— **Закриття кремянецької „Просвіти“.** Рада „Просвіти“ в Кремянці одержала 8. ц. м. повідомлення міністерства внутрішніх справ з 31. серпня 1933 р., про затвердження закриття кремянецької „Просвіти“ волинським воєводою дня 17. X. 1932 р. Таким чином виходить, що повідомлення це йшло з Варшави до Кремянця 1 рік 10 місяців і 7 днів. Одночасно волинське воєвідство повідомляє раду „Просвіти“, що воно визначило ліквідатором розвязаного т-ва п. Яна Сулковського, помічника самоврядного інспектора кремянецького повіту. На протязі року він має зліквідувати т-во на підставі статуту і одержаного розпорядку.

— **Краєва хроніка.** Над Розлучем і Туркою перейшла сильна буря зі зливою, наслідком чого піднеслася вода на Літмері й Яблінці. — До шпиталю в Стрию привезли в грізному стані 25-літну Марію Вальдшліхт з Дубини біля Сколього, яку вкусила гадюка підчас збирання суниць у лісі.

— **Діти згоріли живцем.** В селі Опові біля чехословацької границі один селянин, працюючи в полі, залишив трое своїх малолітних дітей у недалекій буді, яку поставив з тростини і шувару. Підчас праці оглянувся і побачив, що буда вже догаряє. Прибіг на місце і знайшов тільки обгорілі трупи своїх дітей. Подібна подія склалася в селі Нове Бано, де згоріла пільна хата, а в ній двоє дітей.

— **Напад на почтового післанця.** На 21-літну Вікторію Корек, що робила службу громадського почтового післанця і верталась з Макова до села Беньківка, напав із заду якийсь грабіжник і відрізавши ремінець від торби, втік з нею в ліс. В торбі була готівка 728 зол. з листами. В Беньківці нема постійного почтового післанця і на почту ходить по черзі щодень хто інший. Критичного дня вислано на почту жінку, а часом ходять навіть діти.

— **Канадійські українці на королів. ювилею** В тижневику „Українські Вісти“ з Едмонтону (Канада) читаємо: Англійська преса не помилилася, пишучи кілька днів перед королівським ювилеєм в Канаді, що український спів і танки будуть надзвичайною окрасою ювилейної програми. Бо дійсно виступ українського хору із 100 співаків та співачок під диригентурою П. Лазаровича, а також українські народні танки, виконані під проводом П. Ткачука, і похід української групи під проводом орхестри Українського Народнього Дому — були виконані по мистецьки. Не диво, що українську програму привитала десятьтисячна публика гучними оплесками. Не меншою приманою був також похід української групи під проводом своєї орхестри перед парляментом. Дванацять українських гарних дівчат, в пишних народніх строях і стількиж мужчин, під проводом орхестри Народнього Дому, також в народніх строях — вся та група, освітлена рефлекторами, творила чи не найкращий з усіх відділів, що брали участь у дефіляді перед персоніфікацією Британії.

— **Українці Вінніпеґу одержали музичні нагороди.** В музичнім фестивалі, що відбувся у Вінніпеґу Манітоба (Канада), вибились українські музики. П-на Гонора Губіцька виграла першу нагороду в клясі концертових груп і другу в концертовій клясі (найвища нагорода в фестивалі). В клясі концертових груп вона

дістала 171 марок на 200. Мин. року вона виграла в грейді А пяно-форте сольо. П-на Губіцька походить з музикальної родини. Її найстарший брат Тарас є у Вінніпеґу іспитованим учителем музики, а другий брат Богдан перебуває тепер на вищих студіях в Льондоні. Крім п-ни Губіцької відзначився на фестивалі Стенлі Ковальчук, скрипак, вигравши першу нагороду з кляси „інтермідієйт“. Другу нагороду з тієї самої кляси на скрипці дістав Мирослав Лехів. Ковальчук належав також до переможців у молодшім музичнім клюбі, трофеева кляса, де було одно чельо, одна скрипка і 2 піяніолі. Нагороди дістали теж дві сестри Білоуси.

— **Монети з X. століття.** При усті ріки Ловати в Ільменське озеро селянка Лохина знайшла цілий клад срібних монет. Ленінградські нумізматики ствердили, що монети походять з X. століття і зроблені в часі панування династії Бувейхідів у Персії та Іраку. На ріку Ловать вони попали мабуть ще в часах старинної торговлі між Персією та новгородцями.

— **Німецька телевізія.** Спроби німецької почти передавати радієвою дорогою образи вдавалися досі на віддаль 25 км. Тепер удалася спроба передачі на віддаль поверх 70 км. з висильної стації у Віхтлебені до відбірної стації у школі служби праці в Ґільденгалі. На програму зложилися фільмовий тижневик і перше німецьке радіовізуальне видовище. Управитель німецького радія Гадамовський виголосив з приводу цієї трансмісії до мікрофону промову, в якій переслав привіт усім учасникам цього глядовища.

— **Большевицькі студенти бандитами.** Під Ленінградом напали два бандити на стацію і ранивши касієра вистрілами з револьвера, забрали 750 рублів. Обох зловлено. Показалось, що це студенти Шамакін і Скороходов.

— **Сім літ мокрих.** Американський астроном, кпт. Сі віщує, що найближчих сім літ будуть визначатися великим багацтвом атмосферичних опадів, а попередять їх буревії, хмароломи, виливи рік і т. п. Свою прогнозу він устійнив на основі констеляції сонішніх плям.

— **Штучне сонце.** Французький фізик Боль зладив світильний апарат, який можна назвати штучним сонцем. Є це неонова лямпа, в якій газ находиться під дуже високим тисненням. Струм витворює в жарівці температуру на 2.000 ступнів вищу, ніж температура сонця (6.000 ст.). Світильна сила жарівки величезна. У звичайній жарівці припадає 1.400 свічок на один кв. центиметер, а лук світла має 19.000 свічок. Нова жарівка має фантастичну світляну силу, бо аж 180.000 свічок на кв. центиметер. На думку фахових кол новий винахід робить революцію у світильній техниці.

— **Електричний угор може засвітити лямпу.** В нюйорськім акваріюм можна побачити нове диво. Пять стіп довгий угор може засвітити електричну лямпку, типу неона, за кожним разом, коли випускає електрику зі свого тіла. Досвіди з угром робив природознавець Ковтс два роки, поки не винайшов приладу, що ним можна зловити електрику угра. Електричний угор живе в Полудневій Америці. Він знаний з того, що поїдає другі риби, але заки їх дістане, поражує їх електрикою зі свого тіла. Коли така риба не дісталася в рот угра, відживає за 15 минут.

— **Ріжні вістки.** Суд присяглих у Магдебурзі засудив на 10 літ тяжкої вязниці жида Гіршфельда, управителя приватної торговельної школи, за еротичні зносини зі своїми ученицями. — В Добой в Боснії селянин Гасан Бегович купив за 7 тисяч динарів жінку і троє дітей від свого сусіда, хоча був уже жонатий. Справою занялася судова влада. — Над островом Формозою перейшов сильний тайфун, причому загинула рибацька фльотиля, зложена з 56 суден. — На дні Білого Моря в глибині 30 метрів знайшли корабель „Чернишевський“, що пропав без вісти перед кількома тижнями. Із залоги не врятувався ніхто.

— **Крадежі в королівській палаті.** Адміністраційна влада королівської палати в Бекінгем ствердила, що після кожного принятя пропадає з палати багато цінних річей. Хоча в палаті перебувають підчас принять детективи, пропадає все після бенкетів частина срібної застави, а навіть тарілки. Виходило би з того, що королівські гості є або клептоманами, або забирають зі собою „памятки“. Тепер король Юрій, що є незвичайно ощадний, видав розпорядок, щоби перед кожним більшим приняттям списати наново інвентар срібла і столової застави, а спис предметів, уміщених на столі, предкладати йому до особистого перегляду, щоб опісля, після приняття, він міг сконтролювати, чи що бракує.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Не даймо згинути!

В ситківці маю багато досвіду: дивлюся крізь вікно, як на токах Академічного Дому щороку починають щось робити і коли вже можна булоб від біди грати — покриває все сніг. Крім того я сам грав два рази: раз, як був у Черчі, а раз, як був залюблений. В Черчі не мав один з Надзірної Ради партнера, а у Львові — мій ідеал вимагав від мене гри в ситківку.

— Не уявляю собі — казала — мужчини, що не вмів цього прекрасного спорту.

Я позичив ракету, вбрав пантофлі і пробував відбивати мячика.

Може був би дійшов до шпилів, на яких сидять ріжні Боротри, але моя Зузанна Ленґлен зрезиґнувала з мене, знайшовши собі молодшого партнера.

Всеж таки досвід і любов до „білого спорту“ лишилася мені досі, так, як і позичена ракета, про яку власник зовсім забув.

Тому, як дир. Палій зголосив відчит про ситківку на „Молодій Громаді“ — я рішив написати про „білий спорт“ фейлетон.

Гей, гей! Де ті часи, коли на токах „Академічного Дому“ відбувалися краєві змагання! Сорок молодих а з десять старших грачів ставало до змагань.

Провінціональні міста присилали своїх чемпіонів і нерідко вивозили перші нагороди. Був рух, було життя, була надія в українських мистців — коли вже не світа, то бодай Львова.

Кажуть мені ситківкарі — що ті часи минули і є небезпека, що надовго.

Громадянство не підтримало цього прекрасного спорту і добрих замислів аранжерів наших змагань. Чотири лавки, призначені для публики щоправда заповнені, але переважно… змагунами, а стоячі місця (за дротом!) займали принагідні видці ріжних національностей нижче 10 літ.

Аранжери змагань не вміли чи не могли у відповідний спосіб заохотити громадянство до участи і до датку.

Учасники змагань не мали потреби дати з себе все, бо не було кому їх подивляти. Ніде правди діти: в кожнім мистецтві амбіція грає немало важну ролю.

І „білий спорт“ у нас занепав. Ліпші грачі перестали йти вперед, доросту не було, а середняки, глянувши перед себе і позад себе — спинилися і стоять.

А шкода! Тричі шкода! Не знаю, чи є більш для нас потрібний спорт, як ситківка. Дарма, що трохи дорогий. Дає він не тільки рух для тіла не тільки радість для духа, але й…

„Під товариським оглядом ситківка стоїть найвище з усіх спортів. Там набираємо не тільки елястики мязів, але й елеґанції рухів, а правила гри змушують до ввічливости“.

Так зачну книжку про ситківку, коли буду її писати.

Тимчасом ситківковий спорт падає і тому добре, що люди бачать це.

Добре також, що старші і вже дещо пожилі ситківкарі уладжують у найближчу неділю показові гри.

Казав мені один пан:

— Можна буде насміятися.

Так, але… треба перед тим прийти!

Галактіон Чіпка.

ДИВОГЛЯДИ.

СТАТИСТИКА ОБХОДИСВІТІВ.

Один англійський ілюстрований часопис „Магазин“ публікує статистику світових мандрівників, не включаючи тут тих, які їдуть тільки для приємности. Тепер подорожують на підставі приблизних інформацій яких 25.000 осіб довкола світу, з того 300 жінок. Ідуть вони в більшости пішки. Часами їдуть ровером, а тільки рідко автом.

—o—

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Академія в память гетьмана Ів. Мазепи. Заходом української гімназії в Кремянці уладжено 2. ц. м. академію в память гетьмана Ів. Мазепи. Прикрасою академії був реферат, виголошений проф. Богданом Лепким, що приїхав задля цього до Кремянця. Зміст і форма реферату, а також спосіб виголошення зробили велике враження на присутніх. Хор учнів під орудою проф. Чмиря виконав бездоганно: „Ой горе тій чайці“ — муз. Леонтовича; „Отамане, батьку наш“ — муз. Леонтовича; „Видиш, брате мій“ — муз. Ярославенка; „Ой три шляхи“ — муз. С. Людкевича; „Накрила нічка“ — муз. Ярославенка; „Закурилися ліси“ — муз. Ярославенка. Далі в програмі були: фрагмент з „Мотрі“ Б. Лепкого, сцена присяги старшини, інсценізація зі „Слова о полку Ігоревім“ Плач Ярославни та інсценізація „Журавлів“, а також декламації „Вірша гетьмана Мазепи“, уривок з поеми Байрона „Мазепа“ і фрагмент з поеми Ю. Дарагана „Мазепа“. Академію розпочав хор співом гимну „Боже Великий, Єдиний“, а закінчив національним гимном. Саля була переповнена глядачами, на яких академія зробила велике враження.

СПОРТ.

ЛЬВІВСЬКИЙ КЛЮБ СИТКІВКАРІВ

запрошує на показ ситківкових гор, що відбудеться в неділю 23. ц. м. в год. 3.30 на токах при вул. Супінського 21. В грах беруть участь: 1) год. 3.30: Олейнишин І — Олейнишин ІІ (гра поод. юніорів). 2) Год. 4-а Сасик — Маруняк (гра поод. мужчин). 3) год. 4.30: інж. А. Палій — інж. Ол. Пежанський (гра подв. сеніорів). Год. 5-а. 4) Федаківна, Сасик — Ліщинська, Маруняк (гра мішана). Год. 5.30: Сасик, Маруняк — Рожанковський, Хамула (гра подвійна). Перед грами пояснення дасть інж. А Палій і судді поодиноких гор.

МИСТЕЦТВА ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

У четвер відбулись у Львові мячеві змагання між такими дружинами:

Гасмонея — Чувай 3:0 (1:0).
Чорні — Огніско 3:1 (0:1).
Лехія — Погонь І Б 3:1 (2:0).
ПЕРЕМИШЛЬ. Польонія — Ресовія 4:2 (2:1).

По вчорашніх змаганях черга у табелі мистецтв така:

1) Польонія	9	14	20:14
2) Чорні	8	13	28:7
3) Лехія	10	13	28:13
4) Гасмонея	8	13	15:6
5) Чувай	11	9	15:24
6) Погонь І Б.	9	8	14:15
7) Ресовія	9	8	11:20
8) Огніско	9	5	17:26
9) Другий Сокіл	10	5	12:23
10) Україна	9	4	10:22

ЛІГОВІ МИСТЕЦТВА.

КАТОВИЦІ. Шлеськ — Погонь 1:0 (1:0).
ВАРШАВА. Леґія — Рух 6:0 (4:0).
ЛОДЗЬ. Л. К. С. — Польонія 2:0 (1:0).
КРАКІВ. Висла — Варшавянка 3:3 (3:2).
КРАКІВ. Гарбарня — Варта 2:1 (1:0).

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ.

БІЛГОРОД. Югославія — Мілано 5:3 (2:1).
СВЕНТОХЛОВИЦІ. Будапешт — Шлеськ 4:2 (0:2).

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 22. VI. год. 7·30 веч. „Фрайкайн доктор".

Неділя, 23. VI. год. 3·30 поп. „Мій коханий дурнику".

Неділя, 23. VI. год. 7·30 веч. „Школа податників", комедія Бера й Вернея.

Театр Рімнородностей.

Субота, 22. VI. год. 7·30 веч. „Мявун".
Неділя. 23. VI. Нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Трійка", „Доглядачка в неволі".

АПОЛЬО: „Фраскіта".

АТЛЯНТИК: „Гармонія" (большевицька муз. комедія) „Світ залюблений" (амер. комедія).

ВАНДА: „Пісня пісень", та „Зле кохана!"

ҐРАЖИНА: „Мушу бути молодий".

КАСІНО: „Я збіглець" (Павло Муні).

КОЛІСЕЙ: „Котячий пазур", ревія „Роскішні дітваки".

КОПЕРНИК: „Нічне життя богів" та „Добра ворожка".

МАРУСЕНЬКА: „Поворот Франкенштайна" та „Марнотравний син".

МІРАЖ: „Симфонія життя" й Бастер Кітон як „Професор у кабареті".

МУЗА: „Сповнені мрії" та „Ворог жінок".

ПАКС: „Голгофта".

ПАЛЯС: „Людина є грішна".

ПАН: „Любовна мрія" („Leise flehen meine Lieder").

РАЙ: „Азбука кохання" з Димшою та Круковським.

СВІТ: „Кавалькада".

СОНЦЕ: Збещещена" та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Пані і шофер" та ревія Волінського.

УТІХА: „Останній отаман Анненков" ревія „Їдь на схід".

ХИМЕРА: „Я довіряла тобі".

Закордонне радіо.

Субота, 22. червня 1935.

Відень (506,8) 19·20 Сп. рецитал, 22·10 Форт. рецитал, **Прага** (470,2) 12·30 Джез, 16·30 Військ. орх., 18·30 Пісні Шумана та Брамса. **Париж** (1648) 20·00 Вок. авд., 20·45 Вечір опер, **Білгород** (437,3) 18·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 14·15 Оп. мельодії, 19·00 Нім. мельодії, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Дута орх., **Кельн** (455,9) 20·10 Вечір танку й оперетки, **Мінхен** (405,4) 18·40 Форт. твори, **Будапешт** (550,5) 19·50 Популярні мельодії, **Міляно** (221,2) 11·30 Легка музика, 13·10 Тріо, **Рим** (420,8) 17·10 „Солісти, 20·50 „Ля Наве Роза" оп. Сепілія.

Неділя, 23. червня 1935

Відень (506,8) 11·45 Концерт, 15·30 Камеральна музика, 17·05 Австр. нар. свято (пісні, танки), 18·00 Авд. присв. творам Бетовена, 19·15 „Козацьке кохання" оп. Реміша, **Братислава** (298,8) 10·25 Увертюри відомих опер і опереток, 21·00 Спів, **Прага** (470,2) 9·15 Сальон. квартет, 10·00 Ферстерові пісні, 21·10 Нар. пісні, **Париж** (1648) 12·15 Концерт, 17·30 Музика 20·45 Театр. авд., **Білгород** (437,3) 18·00 Хор, 22·20 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 11·30 Форт. рецитал И. Штравса (Шуман, Шопен), 20·45 „Далінеґ" ром. оп. Бізета, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Муз. всячина, 18·00 Легка музика, **Кельн** (455,9) 14·00 Шуманові твори, **Ляйпціґ** (382,2) 11·30 Кантата Баха, 14·45 Форт. рецитал, 16·00 Вок. концерт, **Будапешт** (550,5) 15·00 Пісні, 18·30 Концерт, **Міляно** (221,2) 17·30 Легка музика, 20·45 „Ляморе Медіко" оп. Вольф-Ферарія. **Рим** (420,8) 20·45 Симф. концерт.

Львівське радіо.

Субота, 22. червня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практ. вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Полудн. денник, 12·15 Сал. музика, 13·00 Хвилинка для жінок, 13·05 Найгарніша гр. пл., 15·15 Біржа, 15·25 Польська морська торговля, 15·30 Для дітей: „Нові пригоди Мандрівничка" Б. Герца, 16·00 Техн. скрипка, 16·15 Мала орх., 16·50 „Серпятко" опов. Цезара Петреску, 17·00 Концерт, 18·00 Спорт. порадник, 18·10 Хвилина поезії: К. Вежинський „Амундзен", 18·15 Хор, 18·30 Огляд періодиків, 18·40 Сільва рерум. мист. життя, 18·45 Форт. рецитал, 19·15 Рекл. концерт, 19·30 Спів. рецитал Едв. Бендера, 19·50 Акт. гутірка, 20·00 Анкета про сумних людей, 20·10 У музикальній родині, 20·45 Полудн. денник, 20·55 Образці з життя давньої та суч. Польщі, 21·00 Авд. для поляків у закордоні, 21·30 Концерт симф. орх., 22·00, 22·05 Спорт. вістки, 22·10 Муз. словна авдиція, 22·30 Мала орхестра.

Неділя, 23. червня 1935.

8·30 Ранішня авд., 8·50 Музика з гр. пл., у перерві ок. 9·25 Ранішний денник, 9·30 Спорт.-турист. гутірка, 10·45 Муз. поранок, симф. орк., спів, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Субіткові вогні, 12·20 Театр Уяви: Виспянський „Весілля" (фраґм.), 12·50 Трансм. з Амстердаму фраґм. світової голяндської авд. (муз., сп.), 14·05 Найгарніша гр. пл., 15·00 Гутірка жінки-хліборобки, 15·10 Мандоліністи; у перерві ок. 15·22 Огляд ринків рільних продуктів. 16·00 Концерт солістів, 16·45 Літ. нарис „Ева Шельбург-Заремба", 17·00 Концерт малої орх., 18·00 Трансм. із жін. табору в Ордові, 18·15 Льоте Шене, Ів. Кепура в оп. „Турандот" із ґр. пл., 18·30 Спів. авд., 19·10 Реклям. концерт, 19·20 Скрипкові твори Венявського в супроводі форт., 20·00 Веч. денник, 20·10 Образці давньої та суч. Польщі, 20·15 У годину смерти, 21·30 Форт. рецитал, 22·00, 22·15 Спорт. вістки, 22·20 Концерт орхестри маринарки в Ґдині, 23·05 Музика з ґр. пл., 23·15 У святоіванську ніч (трансм. із пл. св. Івана в Римі), 23·50 Музика з ґр. пл., 24·00 Муз. фолькльор. авд. „Собітка".

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·27—5·29 зол.

Нім. марка 1·75—1·85, фр. франки 34·90—35·00, шв. франки 172·50—173·50, фунти стерлінґи 26·00—26·20, австр. шілінґи 98·00—101, чеські корони 22·00—22·25, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—44·00.

Золото: Доляри 9·18—9·20, Франки фр. 34·80—35·60, Дукати 83·00—84·00, Корони 37·00—37·50, Рублі 4·75—4·85. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Преміївки.

Долярівки 52·50—54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від	до	від	до
Жито одноціле	13·50	13·75	15·50	15·75
Жито збірне	13·00	13·25	15·00	15·25
Висівки житні	7·50	7·90		

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що ціни на масло й молоко не ставить з приводу вичікуючої тенденції; в дні 21. червня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 л. сметани	0·60 зол.
1 к. яєць	2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко, сметану і яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 21. VI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 45 дкґ.	за 1 кґ.	1·00 зол.
Мол. однор. кури І. кл.	„	0·90 „
Старі кури	„	0·80 „
Пантарки	„	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного достання.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Оцим складаємо щиру подяку Хвальній **Акційній Спілці Експльоатації Потасових Солей** у Львові, пл. Смольки 5. за щедрий дар для голодуючої Яворівщини, а саме 65 сотнарів потасових солей і каініту. Ті штучні навози приділили ми рільникам — членам „Сільського Господаря" у двох селах: Вілшаниця і Залуже та поучили їх про спосіб ужиття. — За Повітовий Комітет допомоги голодуючим і Філію „Сільського Господаря": голова Філії: **н. К. Ломницький**, голова Комітету: **д-р М. Фіцьо.**

Замкнені реколекції для студенток і абсольвенток середньої школи відбудуться у Львові в Інституті С. С. Василіянок, Длугоша 17. від 27. VI. — 1. VII. 1935. Збірка учасниць в реколекційнім домі 27. VI. в год. 18-тій. — Оплата за удержання 7·50 (евент. знижки). Зголошення приймає Виділ Марійської Дружини Студенток — Львів, Длугоша 17.

Зелено-Святочна збірка, призначена на тревалу опіку стрілецьких гробів на янівськім і личаківськім цвинтарі у Львові, принесла у висліді квоту зол. 776. Зокрема на ту саму ціль зложила фірма „КІР" у Львові зол. 50, а п. д-р Михайло Волошин адвокат зол. 20. Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові складає отсим щиру подяку всім П. Т. Жертводавцям за память на ціли Т-ва, Вп. Членам Видавничої Кооперативи „Вогні", за успішне переведення збірки, а Вп. Членам Львівських Сокільських Гнізд за перебрання служби впорядчиків підчас заупокійних відправ на обох цвинтарах. **Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові.**

На Кружок „Рідної Школи" ім. кн. Льва у Львові, зложила 10 зол. замість вінка на могилу Андрія Чайковського п. Марія Старжинська.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Технік дентист. найде негайно у мене працю. — Д-р Степан Грабар Мости Великі. 1774 1—1

Печатки каучукові та металеві для парохіяльних урядів, читалень, кооператив та ін. виконує найдешевше Макс Глязерман, Львів, Сикстуська 19, телефон 215-03. 1358 11—12

Палиці -- парасолі, найновіші парасольки. Нова вирібня, Ягайлонська ч. 16. 1567 10—15

Дора (Карпати) Пансіон „Малява" — гарне положення — поручає сонячні кімнати зі здоровим харчем по приступних цінах. 1678 6—8

За 1 золотий переробляємо жіночі, мужеські капелюхи. Найновіші фасони. Увага: **Шапіра, Ринок 17.** 1745 5—6

Фортепіяни, піяніна світових вирібней на складі, Марецький, Баторія 7. 1698 8—13

Гарна, сонячна, неумебльована кімната дешево до винайму. — Унії Люблинської 21., Вербинська. 1759 2—3

Адвокатський аплікант з правом субституції шукає місця. Ласкаві зголошення: М-р Володимир Постригач, Тернопіль, Котляревського 5. 1769 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Виказ жертв

на українських воєнних вдів і сиріт за міс. лютий — травня 1935.

Скалат: Др. М. Мельник 3, церква Підволочиська 27, пар. ур. Буцики 10, Кокошинці 8, Товсте 3, Рожиська 3, Оріхівці 5·50, Колодіївка 6, П. Коненко Коршилівка 7·40, о. Б. Цурковський Камінки 12·40, о. С. Войковський Богданівка 9·90, М. Гораль Мислова 5·71, о. В. Тиняк Супранівка 6·10, Росоховатець 4·87, Круж. С. У. Підволочиська зб. в місті 16·81, Мислова 5·81, Богданівка 10, Каминки 12·50, Коршилівка 7·50, Супранівка 6·10, Росоховатець 4·87, А. Ференц зб.: Г. Шевчук Городниця 10·35, Г. Забавський Жеребки Кор. 9·44, П. Верещак Жеребки Шлях. 9·25 Т. Заяць Іванівка 8·75, С. Мудрий 7·51, З. Гуменюк Колодіївка 7·50, Д. Ляхович 7·90, І. Салвматура Магдалівка 4·06, І. Кравчук Мовчанівка 6·95, В. Сельський Новосілка Ск. 9, Д. Заболотний Пізнанка Гнила 10·10, Р. Яцків Рожиська 3·95, В. Кужіль 6·35, О. Ярмолюк Скалат 12·93; Б. Хрущ 14·55, Е. Маришок 19·43, І. Гайдамака Качанівка 5·25, В. Стебельський Криве 15·45, М. Колісник Стар. Скалат 7·30, Антін Шер... 7·26 Г. Верещак Турівка 6·96, І. Гуменюк 11·21, А. Масло Хмелиська 9·02, Д. Кирилів Фащівка 12·06.

Сколе: Філія С. У. зб. 23·85, П. Рибчук 1, В. Устіянович Головецько 4, Г. Мосорова Синевідсько Виж. 4. о. И. Бабяк 3, о. Ю. Левицький 5, П. Попович Побук 2·34, о. К. Ганушак Коростів 3. І. Глюз Гребенів зб. 9·35, пар. ур. Тухля зб. 5, о. парох 1, І. Масинець Козьова 4·50, о. Е. Карпинський Труханів 7·15, пар. ур. Плаве 4·50, о. С. Масяк Либохора 1, Е. Бобанич Синевідсько Ниж. 3, о. В. Елішевський 8·23.

Снятин: М. Фірманюк 2, філія С. У. зб. 60·86, чит. Просв. Викторів Середн. 0·50, пар. ур. Джурів 2, Заболотів 6·79 Демиче 1·90, Тулуків 5·03, НН. 0·28, о. Н. Гоянюк Залуче н/Пр. 5.

Сокаль: Філія С. У. зб. в місті 38·38 Перевятичі 9·50, Шмитків 3·30, Андріївка 3·10, Свитазів 2·79, Поториця 7·71, Спасів 9·35, Завишня 12·69, Тартаківець 4·90 Комарів 4·65, Зубків 13·50, Войславичі 6·13, Стенятин 1·15, Мошків 7·20, Волиця Комар. 9·10, Пархач 6·95 Кристинопіль 12, Гоголів 3·66, Корчин 9·79, Сілець Белз. 11·39, Хоробрів 11·50, Тартаків 8·19 Шарпанці 3·39, Лучиці 3·84, Теляж 4·51, Боратин 8·48, Ульвівок 4·51, Бишів 2·17 Філія С. У. Белз зб. в місті 28·02, А. Мельник Будинин 4, М. Мойсяк Гора 2·64, І. Новосад Хлопятин 7·04, М. Кісіль Жабче 2·24, І. Кісіль Жнятин 2, Я. Дяків Жужіль 12·95, С. Копотівна Вербіж 5·64 Г. Притула Перемисдів 1·45, С. Лупаслівна Гільче 7·92, Т. Горпинюк Ліпче 1·30, І. Тарасюк Переводів 2, І. Климчак Пиновщина 8·20, А. Юринець Хохлів 5·63 Д. Павлюк Ванів 1·20, В. Петришин Цеблів 9·11 Г. Приступа Махнівок 1·19, І. Кравчук Осердів 2.10, Г. Зінько Лещків 2.60, Круж. С. У. Ниновичі 4, А. Занько Кристинопіль 3, Круж. С. У. Угринів 5, парох. ур. Лучиці 3·50, Розджалів 2, Круж. С. У. 5.33.

Станиславів: В. Подільський 3, упр. шк. О. Курдидик 1.15, о. П. Михайлів Угринів Дол. 5, Філія С. У. Галич зб. в місті 21.21, Залуква 4.79, Колодіїв 3·50 Дорогів 1.50, Філія С. У. збірка в місті 157.04, Крехівці 7.18, Ямниця 11.35, Павелче 8.37, Черніїв 5, Хриплин 6.50, Боднарів 3.75, Пасічна 7.71, Побереже 4 Єзупіль 8.42, Угорники 4.78.

Стрий: Ю. Петринівна 2, О. Дорожинська 2, Д. Вепрів 1.52, В. Луців Славсько 3.16, пар. ур. Лисятичі 4, Нісочна 15, Луканиця Виж. 2.44, М. Годзінець Лавочне 1.89, В. Довгенко Тернавка 0.86, Тишівниця 4.45, С. Романець Підгородці 10.11, о. І. Каратницький Добряни зб. 1.57, церков Семигинів-Жулин 2, о. В. Дубицький Любінці 6, Д. Вишницький Нежухів 3, о. П. Андрейчук Війське 4.

Сянік: о. Середович Репеди 8·70, о. М. Ковальчук Одрехова 3, о. В. Рабій Юрівці 1·50, пар. ур. Радошиці 3·80.

Тернопіль: Т. Терещук 10, філія УКТОДІ зб. 147·70, о. М. Кулинич Покропивна 2·70, церква Бірки Вел. 5. Висипівці 2·32, пар. ур. Байківці 3·60 Дичків 1·50, Ступки 4, о. В. Лясовський Кіалів 7, о. Вовс Ігровиця 4·35, Філія С. Укр., Мар. Тов. Пань, перс. „Калина" зб. в місті 110·50, В. Козуляк Березовиця Вел. 17·76, І. Ваврів Біла 6·24, П. Замора Бірки Вел. 4·56, о. Кестів Буцнів 11·23, К. Трачук Гаї Вел. 17·12, І. Романишин Глубічок Вел. 27·76, П. Рибак Денисів 12·08, П. Писаренко Дичків 9·50, Л. Скоронський Довжанка 2·40, В. Івахів Дубівці 12·30, І. Луців Заруда 1·68, І. Манієвич Ігровиця 9·26, І. Небесний с. Іа Кипячка 3, В. Чорній Кутківці 7·50, М. Гулька Красівка 2·27, М. Комар Лука Вел. 4, О. Синстун Лучка 2·35, П. Цимбалістий Людвиківка 4·02 П. Сотник Малашівці 12·80, Ф. Лазута Мишковичі 5, Г. Куріца Настасів 3, Т. Скоропський Петриків 1·62, П. Шуган Покропивна 5·50, В. Гайда Пронятин 6·06, П. Гарник Прошова 7·77, В Карачок Серединці 2·12, П. Грабар Скоморохи 6·56, О. Бутковський Смиківці 8·10, Л. Бутрин Стегниківці 12·60, С. Роговська Ступки 1·54 П. Бриляк Товстолуг 10·23, М. Табак Ходачків Вел. 7·50, П. Носик Шляхтинці 1·92, М. Кудрик Янківці 5·26

Товмач: Філія С. У. зб. 21·87, Т. Гловна Липина 1, Д. Красножон Тисьмениця 3, о. Г. Зінко Остриня 1, о. К. Гробельний Милованє 1.

Турка: М. Татухова 5, о. В. Яремкевич Вовче 1, А. Добрянський Волосянка Вел. 1.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.